

Sententie.

*Mr. van Oostendorp, alias van
 Castleijn, oud. tusfchen de 18 en 19 jaren, geboren
 aan de Noere Landvaart, te Heemstede, tegen,
 3, Woordig Gerangen; met veragting van alle eere en
 4reere Gods, mits gaders ontrag voor de Geylige
 Justitie, zig eerst der gehoorzaamheij aen zijne
 ouders hebbende onttrokken, vervolgens, zoo als
 den Gerangen. buijten alle pijn en Landen van
 ijzer heeft bekend, ende anderzints is gebleeken,
 een Vagabundeerend. Leeren. aenvangende, en in t
 wild Loopende, eijndelijc den 30. Julij. dexes —
 Jaers 1773 des nademiddags is gekomen. in deeze
 Geestelickheid*

De Zaak Jan Oostendorp

Docentenhandleiding

In de opdracht over het procesdossier van Jan Oostendorp uit 1773, beschikbaar gesteld door het Regionaal Archief Alkmaar, komen leerlingen in aanraking met archiefstukken en leren zij omgaan met primaire bronnen. Het lezen, transcriberen en vooral het begrijpen van oude teksten staat hierbij voorop. Vervolgens kan de opdracht ook worden gebruikt als een oefening in het (chronologisch) ordenen van informatie. De leerlingen kunnen aldus als een echte historicus aan het werk en zich oefenen in verschillende historische vaardigheden.

Tijdsduur

3 lessen van 50 minuten voor transcriptie en woordenlijst

1 les van 50 minuten voor schrijven en verzamelen synopsissen

1 à 2 lessen van 50 minuten voor de klassikale reconstructie

Het verslag kan thuis als huiswerk worden gemaakt of eventueel in 1 lesuur.

Beginsituatie

Bovenbouw havo/vwo.

Er is geen specifieke voorkennis nodig. Aan te bevelen valt dat de leerlingen voordat zij met het materiaal aan de slag gaan een introducerende les krijgen in paleografie, bijvoorbeeld d.m.v. de website www.watstaetdaer.nl, waar geoefend kan worden met handschriften uit verschillende eeuwen. De oefeningen uit de 18e eeuw zijn dan het meest voor de hand liggend.

Doelen

De leerling leert

- gebruik te maken van verschillende typen historisch bronnenmateriaal
- gegevens ordenen en zo nodig bewerken;
- gegevens analyseren en een eigen standpunt weergeven en toelichten
- ordening aanbrengen in historische gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen door te zoeken naar causale verbanden
- zich op basis van historische gegevens een beeld te vormen van historische gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen
- gebruik te maken van informatie- en communicatietechnologie bij de bestudering van historische gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen

Deze vaardigheden passen bij Domein A .

Voorbereiding

- Verdeel de klas in groepjes van 3 à 4 leerlingen. Om de hele bron te kunnen gebruiken, zouden er 10 groepjes (A t/m J) in de klas moeten zijn.
- Maak voor elk groepje 3 à 4 kleurenafdrukken van elk bronnenblad. Groepje A krijgt aldus 3 à 4 kleurenafdrukken van bron A, groepje B van bron B, etc.. Een kleurenafdruk verdient de voorkeur omwille van de leesbaarheid.
- Van elk bronnenblad kunnen ook zwart-wit kopieën worden gemaakt, waarop de leerlingen kunnen schrijven tijdens het transcriberen.
- Kopieer voor elk groepje het *Instructieblad Regels bij transcriberen*
- Bekijk de website www.watstaetdaer.nl voor voorbeelden van 18e-eeuws schrift
- Bekijk de website www.ivdnt.org voor het samenstellen van de woordenlijst. Op deze site van het Instituut voor de Nederlandse Taal staan oud-Nederlandse woordenboeken en kunnen de leerlingen via de zoekmachine op zoek naar de juiste betekenis van de woorden in hun woordenlijst.
- Regel een computerlokaal/laptops
- Naar keuze: kopieer voor elk groepje het beoordelingsformulier

Instrueren

- Wat:** Het maken van een transcriptie van en verklarende woordenlijst bij een originele archiefbron (RAA dossier Jan Oostendorp 1773) en (optioneel)
- 1) het reconstrueren van het proces tegen Jan Oostendorp op basis van de door de leerlingen gemaakte transcripties
  - en/of
  - 2) het schrijven van een verslag over het transcriberen
- Hoe:** Groepjes van 3 (evt. 4 leerlingen) krijgen een bronnen en maken hiervan een transcriptie en een verklarende woordenlijst van een deel van de originele archiefbron en (optioneel)
- 1) vervolgens het schrijven van een synopsis van het bronnenblad. De docent verzamelt alle synopsissen en geeft deze verzameling aan groepjes van 3 à 4 leerlingen. Aan de leerlingen de taak om de synopsissen in een dusdanige volgorde te leggen dat het proces van Jan Oostendorp gereconstrueerd wordt
  - en/of
  - 2) vervolgens het schrijven van een verslag waarin wordt uitgelegd welke moeilijkheden het groepje heeft ondervonden bij het transcriberen en hoe dit werd opgelost.
- Waarom:** Historici moeten vaak informatie uit primaire (archief)bronnen halen. Met deze opdracht leer je hoe een historicus een oud handschrift 'vertaalt' in hedendaags Nederlands en hoe je uit een primaire (archief)bron een verhaal haalt.

Uitvoeren

Lessen transcriptie en woordenlijst maken

Organisatie	Verdeel de klas in groepjes van 3 (evt. 4 leerlingen). Er zijn 10 bronnenbladen (A t/m J). Indien het de bedoeling is om ook de klassikale reconstructie te maken, is het essentieel dat van alle bronbladen een synopsis wordt gemaakt. Bronnenbladen B en G bevatten meer tekst dan de andere bronnenbladen en zijn daarom geschikt voor groepjes van 4 leerlingen.
Materiaal	• Bronnenbladen A t/m J, in kleur afgedrukt (evt. geplastificeerd). Voor ieder lid van het groepje is het aan te bevelen een (zwart-wit) afdruk van het betreffende bronnenblad bij te voegen zodat de leerlingen deze kunnen gebruiken voor eigen aantekeningen etc. • Instructieblad Regels bij transcriberen • Computerlokaal / chromebooks • Website www.watstaetdaer.nl • Website www.ivdnt.org
Lesduur	Ca. 3 lessen van 50 minuten
Instructie leerlingen	Ieder groepje krijgt een deel van een originele archiefbron. Samen maak je een transcriptie van het bronnenblad. Volg de regels van het instructieblad Regels bij transcriberen op. Ook maak je een verklarende woordenlijst bij de bron. Neem in deze woordenlijst alle woorden/begrippen/termen op waarvan de lezer de betekenis niet uit de bron kan opmaken en/of die de lezer nodig heeft om de inhoud van de bron goed te kunnen begrijpen. BELANGRIJK: noteer de letter van jouw bronnenblad bovenaan jullie transcriptie!! Lever de transcriptie en woordenlijst, voorzien van jullie namen, in bij je docent.

Verslag schrijven transcriberen

Organisatie	Iedere leerling schrijft een eigen verslag over zijn/haar ervaring(en) met het transcriberen.
Materiaal	-
Lesduur	1 lesuur, of huiswerkopdracht
Instructie leerlingen	Je schrijft een verslag van minimaal 1 A4 (lettertype 11, regelafstand 1.5) en maximaal 2 A4 over jouw ervaring(en) met transcriberen. Verwerk in dit verslag: <ul style="list-style-type: none"> • de moeilijkheden die je tegenkwam bij het transcriberen • hoe je deze moeilijkheden wel/niet hebt opgelost/proberen op te lossen • jouw mening over het maken van een transcriptie Lever je verslag, voorzien van je naam, in bij je docent.

Synopsis Jan Oostendorp

Organisatie	De leerlingen zijn verdeeld in groepjes van 3 (evt. 4) leerlingen. De groepjes hebben dezelfde samenstelling als die van de lessen transcriberen. Dus: leerlingen maken een synopsis van het bronnenblad waarvan zij eerder al een transcriptie hebben gemaakt.
Materiaal	<ul style="list-style-type: none"> • Bronnenbladen A t/m J • Eigen transcriptie en woordenlijst • computerlokaal/chromebooks
Lesduur	1 lesuur, evt. huiswerkopdracht
Instructie leerlingen	Maak een synopsis (korte samenvatting) van jouw bronnenblad. Deze synopsis schrijf je in 'gewoon' Nederlands. Je hoeft hier dus niet de regels voor transcriberen toe te passen. Het is belangrijk dat in de synopsis alle relevante informatie aan bod komt. Iemand die jouw deel van de bron niet kent, moet wel de kern van de tekst tot zich krijgen. BELANGRIJK: noteer de letter van jouw bronnenblad bovenaan de synopsis!!!! Je levert de synopsis (voorzien van jullie namen) in bij je docent.

Klassikale reconstructie Jan Oostendorp

Organisatie	Verdeel de klas in groepjes van 3 (evt. 4) leerlingen. De samenstelling van de groepjes is anders dan die van het transcriberen. Ieder groepje krijgt een envelop met daarin de 10 synopses. Ieder synopsis staat op een apart blaadje. Belangrijk is dat bovenaan ieder blaadje de letter staat van het bronnenblad waarbij de synopsis hoort.
Materiaal	<ul style="list-style-type: none"> • Enveloppen met daarin de 10 (van tevoren) ingeleverde synopses. Ieder synopsis staat op een apart blaadje met bovenaan vermeld de letter van het bijbehorende bronnenblad.
Lesduur	1 lesuur van 50 minuten
Instructie leerlingen	In de envelop zitten 10 synopses. Iedere synopsis vertelt een deel van het proces rondom Jan Oostendorp. Zelf heb je een deel van dat proces getranscribeerd en samengevat. Maar wat is het hele verhaal? Lees de 10 synopses goed door. Leg ze vervolgens in de juiste volgorde waardoor je een goede reconstructie krijgt van het hele processtuk.
Bespreken	De juiste volgorde van de synopses is als volgt D J C A E H B G I F

- Suggesties
- Neem met de leerlingen door hoe het processtuk is opgebouwd:
Arrestatie – aanklacht – verhoor – stafoplegging – verzoek moeder en chirurgijns – verslag executie
- De opdracht kan in een (klassikaal) breder kader worden getrokken door:
- het proces van Jan Oostendorp te vergelijken met hedendaagse rechtspraak
  - een discussie te houden over de vraag of Jan Oostendorp een eerlijk proces heeft gekregen of dat er sprake was van een 'showproces'
  - een discussie te houden over de vraag of streng straffen daadwerkelijk criminaliteit doet verminderen

Nabespreken

- Voor de klassikale reconstructie van het proces is een antwoordmodel opgenomen in deze docentenhandleiding.
- Het werk van de leerling kan besproken worden door middel van het beoordelingsformulier uit deze docentenhandleiding. Het betreft hier een zgn. rubric, voornamelijk bedoeld om de leerling feedback te geven op de aanpak, verwerking en verzorging van de opdracht. Eventueel kan de docent ervoor kiezen om deze rubric te gebruiken om een cijfermatig oordeel te geven.
- Daarnaast kan de opdracht in een (klassikaal) breder kader worden getrokken door:
  - het proces van Jan Oostendorp te vergelijken met hedendaagse rechtspraak
  - een discussie te houden over de vraag of Jan Oostendorp een eerlijk proces heeft gekregen of dat er sprake was van een 'showproces'
  - een discussie te houden over de vraag of streng straffen daadwerkelijk criminaliteit doet verminderen

Suggesties

- Het oefenen met de site www.watstaetdaer.nl kan ook vervangen worden door een klassikale instructie door de docent.
- Betrek in het project één of meerdere lessen over geschiedenis van de rechtspraak.
- Om het project een vakoverstijgend karakter te geven kan worden samengewerkt met het vak Nederlands: de overeenkomsten en verschillen tussen 18e-eeuws en hedendaags Nederlands.

Beoordelingsrubric

	0	1	2	3
Transcriptie en woordenlijst	De transcriptie is geschreven in slecht Nederlands (zowel qua grammatica als stijl). De woordenlijst ontbreekt of is zeer onvolledig en eveneens in slecht Nederlands opgesteld. Hierdoor is de transcriptie onbruikbaar voor onderzoek.	De transcriptie en de woordenlijst zijn geschreven in een matige kwaliteit Nederlands (zowel qua grammatica als stijl). De woordenlijst is beperkt; niet alle relevante termen uit de bron zijn opgenomen. Hierdoor is de transcriptie in beperkte mate bruikbaar voor onderzoek, omdat de lezer nog veel zelf moet uitzoeken en eigenlijk de originele bron daarbij nog moet raadplegen.	De transcriptie en woordenlijst zijn geschreven in een voldoende kwaliteit Nederlands (zowel qua grammatica als stijl). De woordenlijst dekt de belangrijkste termen uit de bron. De lezer kan met deze transcriptie goed genoeg uit de voeten bij een onderzoek.	De transcriptie en woordenlijst zijn geschreven in zeer goed en creatief Nederlands. De woordenlijst is uitgebreid zonder overbodigheden. Hierdoor is de transcriptie zeer goed bruikbaar voor onderzoek.
Verslag transcriberen	Er blijkt uit het verslag dat er onvoldoende tot niet is geoefend met de website/oefenmateriaal al noch is gezocht naar informatie over transcriberen. In het verslag wordt niet voldoende duidelijk welke obstakels er zijn wanneer je een transcriptie maakt. De tekst heeft een algemeen karakter waardoor het niet duidelijk is of de opgenoemde obstakels/moeilijkheid en gekoppeld zijn aan de eigen ervaringen met transcriberen.	In het verslag wordt slechts beperkt verteld welke obstakels er zijn wanneer je een transcriptie maakt. De tekst heeft een algemeen karakter waardoor het niet duidelijk is of de opgenoemde obstakels/moeilijkheid en gekoppeld zijn aan de eigen ervaringen met transcriberen.	Er blijkt uit het verslag dat er voldoende is geoefend met de website/oefenmateriaal. Een aantal obstakels en moeilijkheden van het transcriberen wordt genoemd en in voldoende mate gekoppeld aan de eigen ervaringen met transcriberen.	Uit het verslag blijkt dat er intensief is geoefend met de website/oefenmateriaal. Vanuit de eigen ervaringen met transcriberen worden de verschillende obstakels/moeilijkheid en op een originele manier belicht.
Bijdrage aan les (dmv korte samenvatting bron)	De samenvatting was niet op tijd klaar/niet ingeleverd waardoor de bijdrage ontbrak in de les en de klassikale opdracht niet goed ten uitvoer kon worden gebracht.	De samenvatting was onduidelijk/van slechte kwaliteit. Er kon door anderen niet goed mee worden gewerkt wat de uitvoer van de klassikale opdracht hinderde.	De samenvatting was van voldoende kwaliteit waardoor er tijdens de klassikale opdracht mee kon worden gewerkt.	De samenvatting was van zeer goede kwaliteit waardoor er tijdens de klassikale opdracht goed mee kon worden gewerkt.
Feedback Onderdeel Transcriptie				

Richtlijnen bij transcriberen

1. Je schrijft alle letters (en cijfers) hetzelfde als in de originele bron, ook al wijkt de spelling af van de hedendaagse spelling. Zelfs als er duidelijk vergissingen/verschrijvingen in de bron staan, neem je die toch over. Je mag met een voetnoot wel uitleg geven bij zo'n vergissing of verschrijving.
2. Neem ook eventuele leestekens (zoals bijvoorbeeld apostroffen) over.
3. Afkortingen kun je overnemen, maar je mag deze ook aanvullen. De letters die je aanvult, maak je cursief (bijvoorbeeld: *etcetera*).
4. Je mag wel punten en komma's (interpunctie) toevoegen om de tekst leesbaar te maken. Let op: als je punten of komma's zet, kun je de betekenis van een zin veranderen waardoor de tekst soms anders te interpreteren valt. Denk hier dus over na voordat je interpunctie gaat toepassen.
5. Je hoeft niet per se de lay-out (opmaak) van de bron over te nemen. Je kunt dus zinnen laten doorlopen die in de oorspronkelijke bron al op een andere regel beginnen.
6. Stukjes tekst die in de kantlijn(en) staan (de zgn. kanttekeningen) mag je zelf ook in de kantlijn van jouw document zetten, maar dat hoeft niet. Kies je ervoor om deze stukjes tekst onderaan jouw transcriptie te zetten, vermeld er dan bij dat dit kantteksten in de linker- of rechterkantlijn zijn.
7. Zijn er stukjes in de bron die je echt niet kunt lezen (bijvoorbeeld door beschadiging of verkleuring van de bron) en dus niet kunt transcriberen dan geef je dat aan met teksthaken [.....].

169

Googe Vierſchaas der Nijze Gcerlijckheij ¹⁶⁹ Ber.
 gen in Kennemerland gebonden den 14^{en} September
 1773 praesent alle de Seeren Leenmannen, except
 De Seer van de Wal

Pro Justitia. Aan de Ed: Wel Achtb: Heer,
 van Mannen van Leen van de Hooghe
 Vierſchaas en Bailluagie der
 Nijze Gcerlijckheij Bergen

Geert met ſchuldigen verbied te Kennen Stoudijs
 van Wadoracken, Bailluw der gemelde Gcerlik.
 heid Pr: O:

hoe dat hem Suppliant vint de annexe attestatie
 Sub Num: 1 is gebleeken, dat or tusschen den
 29 en 30^{en} Julij deses jaars aen het huys van den
 Voornst Priester van Delden alhier is gepleegt
 Suijsbraak & dat or zedend dien tijd uit het
~~verloren~~ Laaltje van gem. huys zijn vermist een Zilveren
 Werk, 2 Tak pistolen, een grooter pistool, en een
 Sjoep met een Zilveren Raak en Oog, mitte gader
 vint het Lijnhuys en Brandglas met een houte
 kasje.

Dat enige dagen daar na wederom aen het xelve
 huys is gebroken, dog niet anders vermist, dan
 een tinne Sjoep lepel, welke naderhand gebroken
 in den Lijn gevonden is.

Dat het uit dixerelve attestatie maede Kennelijk
 is, dat den 6^{en} Aug: deeres jaars 1773 Sonagend
 om halve 5 uure de agterdeur van het huys van
 Gerrit van der Mate, maede alhier woonachtig, is
 opengewonden, & hij toen vermist heeft, een blikke
 bruynre verlakte tabaks-doos, een faax Zilveren
 gespans

gespen van sijn seboenen, een hoed en een
 mes met een Zilveren Ring & Walrus hegt.

dat dixerelve Vermaten ter xelver tijd ook heeft ge
 zien, dat or uit de glazen van zijn doos vloer

twee Luyten waren genomen. & het Luyt van binnen voor die glazen met schotels gesloten zynde ware open staende.

dat de Meijs van gem: Vormaten op de voors: tijd uit haar Mandje heeft gemitt een Somme van een en twintig gulden en twaalf Stuivers dat de Lippt^{er} naderhand ontdekt heeft [zoo als uijt de Eedige Attestatie van G^z Groot-huijzen en Michelina Halbeek Sub num: 2 geconfronteerd met de attestatie Sub num: 1 overgelegd, blyken kan] dat een Jan Oostendorp thuijs horende buiten de Stad Haarlem den 31^{en} July 1773 denzelve Zilveren Fork welke by den Pr: Priester Delden is vermitt, in de Sommet te Alkmaar heeft laten verretten: dat hy Jan Oostendorp ook ter zelve tijd een groot pistool aan het huijs van denzelve Gerrit Groot-huijsen heeft in Cewaring gegeven en gelaten, mitt gaders het zelve pistool naderhand aan den Persoon van Jan Taffijn heeft aengeboden, omme daar meede zekere Chaise huijze te kunnen betalen;

gelyk hy ook een Brandglas in een honte Doosje
den 9

den 9^{en} Aug: een Gerrit Groot-huijsen heeft present gedaan, en dat het voors: pistool & Brandglas dezelve zijn, welke de gem: Coonische Priester na den 30^{en} July heeft vermitt,

Dat het insgelijks uit dezelve attestatie ken,
baer is, dat Jan Oostendorp den 6 Aug: aan
Gerrit Groothuysen heeft verkruijt een verlatte
tabaksdoos, en dat die Doos dezelve is, welke G^t
Vermate heeft vermist:

dat het wyders uit de attestatie van G^t Groothuy,
sen en michelina Helbeck blijkt, dat gem:
Jan Oostendorp op die nagten, als raen de kuisen
van den R: Priester en Gerrit van der mate ge,
broken & het roons: Gold gestolen is, buiten het
kuis van die getuygens is geweest, en niet voor
Smorgens te rug gekomen, terwijl uit de verkla,
ring van G^t Groothuysen en Jan Taffijn, blijkt,
dat de roon: Jan Oostendorp bij zijn eygen Ou,
ders bekend is voor een Persoon van een Vagabun,
Deerend Leven.

Dat de Supp^t vermeend dat uit allen deken ge,
noegraem consteerd, dat Jan Oostendorp de Per,
soon zij, welke de roons: kuis braken van den
30: Julij en 6 Aug: dezes jaers begaen, en de zil,
vere rook het groote pistool, het brandglas en
den tabaksdoos gestolen heeft.

En gemerkt or de Justitie ten hoogsten aen gelce,
gen zij dat zoodanige violente Dieverijen vigorous

worden vervolgt, te gengegaen en gestraft, zoo
keert zig de Supp^t in zijn qualiteijt tot Wrd:
Agth: met eerbiedig verzoek dat Wrd Agth:
den Supp^t gelieven te auctoriseeren ommer de
roon: Jan Oostendorp zoo hij gevonden kunne
worden te mogen apprehendeeren, in stricte ge,
vangenis te stellen en tegen denzelve pede te
gato te procedereen, gelijk men in cas Crimi =

, gats te procederen, gelijk men in cas Crimi-
neel gewoon is te doen. (onderstond:) Welck
Ovende &c. (: was geteckent:) Van Vlacracken

(: in margine stond geapostilleerd:)

+ Namen van Leen, gezien en geexamineert hebbende
den inhoudt van de Neventstaende Requette en de
daer by overgelegde verklaringen, Authoisieren
den Suppliant, omme de Perdoon van Jan Vosten,
doer, zoo hij gevonden kan worden, te moogen op,
prekanderen, in striete gevangenisse te stellen, en
tegen denzelve pede Legatto te procederen,
gelijk men in cas Criminel gewoon is te doen.

Actum in Iudicio den 14^e Septembris 17^e Arie
& Leventigs (: onderstond:) in kennisse van mij
Secretaris (: was getekend:) W. L. J. J. J.

+ Gen. Leenmannen zijn

Nanning Daeij.
Cornelis Simon van Veen.
Bernardus Gerard Klock.
Frederik van de Wal.
Pieter de Lange.
Jan Constantijn Ruisius.
Daniel Carel de Dier.

151

Hooge Vierschaar der Vrije
 Seerlijkheij Bergen in Kennemerland gebonden
 den 20^{den} Decembar 1773, present de Seeren
 Mannen van Leen, Cornelis Simon van Veen,
 Pieter de Lange, Jan Constantijn Pruisius
 en Daniel ^{carol} de Dieu

Pro Justitia Eysch en Conclusie in Cas Cri-
 minieel gedaen maken, ende Ed: Wel
 acht: Heeren Mannen van Leen van
 de Hooge Vierschaar en Bailliuagie
 der Vrije Seerlijkheij van Bergen
 in Kennemerland overgegeeren. Eij en
 van wegen Hendrik van Vladerac-
 ken. Bailliuus van de welgemelte
 Seerlijkheij Bergen Amptshal,
 van Eyscher in Cas Crimineel
 op ende segend
 Jan Oostendorp, alias Jan Caste-
 lain Goetincende

Den Eyscher zegt conform de waarheij dat Jan Oost-
 1ste Pamen art: 1.
 2de Pamen art: 68.
 3de Pamen art: 2 en art: 4.
 3de Pamen art: 42.
 4de Pamen art: 1, 2, 3.
 5de Pamen art: 14
 6de Pamen art: 5.

tondorp alias Jan Castelijn Oud zoo hij zegt tus-
 schen de acht en negentien jaren geboren op de
 Heere Landraant te Heerloo Heemstede met ver-
 agting van alle cere en vruchte voor God, mittgaders
 ontrag voor de Keijlige Justitie, zig eerst dor geoor-
 zaamheij aen zijne Ouders hebben ontrokken, ^{voorvol-}
 gend [zoo als hij Gijsten alle pijn en banden van
 eijzer heeft bekend, en het den Legter uijt de beedige
 Attestation Sub Numeris 1 en 2 verder zij gebloeken]
 een vragebunderend Leven aenvangende en in t wile
 Lopende eijndelijk den 30 Julij dexes jaers 1773 des
 namiddags

namiddags is gekomen in deze Seerlijkheij, dat hij
 aldaar dien nacht of wel vroeg in den morgenstons aan
 het Reijs van den Roomschen Priester den onderexam-
 pel van het Laam of Vengster heeft opengeboken

den drempel naar Buijten getaald, zoodanig dat de deuren
ijzers los kashten, en hij een Lijme opening keeg om
binnen te koomen, Zonder dat (gelijk hij gerangene
voor geeft) daer toe eenig instrument hadde gebruikt.

3^e Gam: art: 17
4^e Gam: art: 6 & 7
Attestatie van Lena, N^o: 2
4^e Gam: art: 8
— art: 9
— art: 11
Attest: N^o: 1
4^e Gam: art: 13
— art: 14
3^e Gam: art: 28 & 29
— art: 48
4^e Gam: art: 16
— art: 17

Dat hij gerangene aldaer ingekomen zijnde zijt dat
vertrek alleen heeft gestolen een Zilveren Vork welke
door hem aan zekere Lena Groot huys te Alkmaar
opgegeven is, als een gestolen bene Vork zonder quasi
te weten of dezelve een tinne of staale waare,
maar hoorende van die Lena dat het een Zilveren Vork
ware, hij gerangene toen dezelve in de Lombard te
Alkmaar heeft laten verretten en er vijf Gulden ops
ontfangen.

Dat hij ter zelve tijd en plaats door het uytbreken
van een Glas uit de ramen van een ander vertrek door
dat raam tot het zelve vertrek is ingeklommen, en daar
zijt heeft mede genomen een Groot pittool, twee klei-
nere pittolen, nevens een Sparp met een zilveren haak
en oog; dat hij de kleine pittolen heeft verkocht het
eene voor vijf, het andere voor ses stuivers, en de Sparp
off wel de haak & oog voor twee schellingen, dog dat het
grote pittool door hem zij gelaten ten huize van
Gerrit Groot huys te Alkmaar voor schuld, en dat hij
inader hand dat pittool door eenen Jan Stoffijn heeft
willen laten verkopen om met dat geld zekere chaise
huur te betalen.

Dat hij gerangene ter zelve tijd en plaats zijt dat
tweede vertrek nog in een ander heeft trachten te koo-
men, dat hij ten dien zijnde de knik van de deur
wel heeft omgedraajt, dog merkende dat dezelve deur
vast ware, toen geen verder geweld daer aanragt ge-
pleegt te hebben.

Dat

3^e Gam: art: 17 & 20
4^e Gam: art: 17

Dat hij dienselven nacht in het Huys huys van den
voorn: Lombeden - priedter het glas heeft opengestoten,
dog daer niet anders gestolen dan een brandglas in een
houten doosje.

- Attest: N^o: 1
 3^e Q: art: 21
 4^e Q: art: 21
 — art: 22
- Dat hij gevangene den volgenden nacht wederom aan het zelve Pistoria-huijs is gekoomen, denkende dat daer nog wel wat te krijgen wate, en dat hij toen door het zelve kengter als daegs te rozen is ingerackt, dog niet anders te hebben gestolen als een groten timmer Leepel, den welken hij aan stuk gebroken en in den tuyn geworpen heeft.
- Attest: g. vand. maten
 N^o: 1. 5e Qam:
 3e Qam: art: 34
 4e Q: art: 34
- Dat hij gevangene in zijne geweldige dieverijen voortgaen, der tusschen den vijfde en Sesden Augustus dezès jaers nogmaals te Bergen, waer te is gekomen, aan de Wooning van Gerrit van der maten, aldaar met den Spijker vier rij, ten heeft ruytgebroken, zyn Arm door de Gaten in de houte Luyken gestoken, toen de twee schotels voor het zelve houte Luyk Lod gemaakt, en alroo in huijs is geraakt
- 1e Qam: art: 35
- Dat hij gevangene aldaar een Elikke tabaksdoos van de Tafel, de Silvere Gespen van de schoenen, de hoed, en het mes met zilver van een tafel op de doos heeft gestolen, en wyders ruyt een mandje dat op een Kasse stond, een somme van tuym een en twintig gulden aan diverse specie gevoert.
- 3^e Qam: art: 52, 53
 4^e Qam: art: 36,
- 2^e Qam: art: 37, 38
 39 & 40
- Dat hij gemelde gestolen tabaksdoos aan Gerrit Groot, huijs te Alkmaar heeft vercuylt en daer op toe ontfangen, agt stuyvers.
- 3^e Qam: art: 31
- 3^e Qam: art: 10. en 11
- De Silvere Schoen gespen te Alkmaar by eenen hem onbekende Zilvermit vercuylt, en van het geld, ruyt het mandje gestolen, tien gulden toe gegeeren
- 4^e Qam: art: 41
- En het mes en hoed by zig geboriden, dog naderhand het mes te Amsteloam voor een Sett halve verkogt heeft.
- En gemerkt sijn Ed: Groot Mog: de Secken Staten van

Den Lande van Holland en Westvriesland by dezelve
 Placaet tegen de Dieven in dato 19^e maart 1614 op het
 2^e Article, duijdelijk ontrent de Dieverijen, welke met
 geweld of huijsbrake sijn geschied, off anders gequali-
 ficieerd sijn, hebben gestatuert:

„ Dat zoo wie Beronden zal werden zodanige gequalifi-
 „ ceerde Diverijen gecommittēerd te hebben, item die -
 „ geene die Beronden zal worden met opbrekking van
 „ Winkelen, Pakhuysen, schuuren, scheepen, schuiften,
 „ of andere Gesloten Eren off plaecten, iemand het
 „ zijne Ge-~~noomen~~ noomen te hebben, zonder enige Conniven-
 „ tie getraft zal worden met de koorde of anders
 „ zwaarder na exigentie van sake zulks dat er in
 „ allen gevallen de dood na volge; Zonder enige
 „ verbevoening toe te Laeten of zij van hun eerste of
 „ tweede diverij werden agterhaeld, en off zij geen
 „ Duiken, hengsteren, dak off glazen, of enig onsterke
 „ gedeelte van de kuisring opgebroken mogten hebben.
 En dat het zijt de aangehaelde Confessien van den Gera-
 „ gene (hoe zeer dexelve zijn euveldaaden hebbe tragten te
 verbergen, door het verzwijgen van diversse Stricken)
 allerdruydelykheit geblykt, dat hij zig ten minste aen drie,
 Bijzondere naagt huys braaken en Diverijen hebbe schuld-
 „ dig gemaakt, mittoesiers dat zodanige geweldige Diverijen
 byzonder in deere daegen (waar in gemelde boosheeden
 niette gendtaende vershaelde Strafoeffeningen Langs zoo
 meer ten platte Landen gepleegt worden) op het aller-
 „ rigoreusste volgens ^{1 geseant} S Lands Placaten behouwen te worden.
 So Concludēerd de gemelde Bailliuw amptshalven zijt
 naem en van wegen den Hoog Edale Wel geboore Heer -
 Willem Lodewijk grave van Nassau, Vrij - Seere van
 Bergen &c. &c.
 Dat de Gera gene zal werden gebracht ter plaecte daer
 men in de Heerlykheijt Bergen gevrou is, Criminele-
 Justitie -

Justitie te doen, aldoo door den Scheprechter met
de Koorde getraaft te warden, zoodanig, dat ex de dood
naevolge: dat wyders het doode Lighaam zal ver-
den gevoert op het ordinair Galgenveld dezer Soor-
Lijckheys, en aldaer andoren tot afschrik aan de Galg-
gehangen, en overgelaten werde tot een proovje rooy des
Vogelen des Hemels, en de Infusien van de Ligt: en
laattelijc dat de Gevangene gecondemneert werde in
de Roosten en misen van Justitie ofte tot anderen
zulken peijne als de Prezters nae tegte en opraeg,
te Justitie bevinden zullen te behooren.
(was geteekent:)
J. Van Ladorcken

Sententie.

Broo Jan Vostendorp, alias Jan
 Casteleijn, oud, tusfchen de 18 en 19 jaren, gebooren
 aan de Heere Landvaart, te Heemstede, jegen,
 woordig gerangen; met veragting van alle eere en
 vræere Gods, mits gaders ontzag voor de Soujlige
 Justitie, zig eerst der gehoorzaamheij aen zijne
 ouders hebbende onttrokken, vervolgens, zoo als
 den gerangen biijten alle pijn en banden van
 ijzer heeft bekend, ende anderzints is geblecken,
 een vagabunderend Leven aensvangende, en in 't
 wild Loopende, eindelyk den 30^{en} Julij dexes-
 jaers 1773 des nademiddags is gekomen in deezze
 Geestelikeij

Sachlykheij.

Dat hij gerangen aldaer dien nacht off wel vroege in
 den morgenstond aen het huys van den Roomsche
 Priester, de ondoer exempel van het Laem off Vengster
 heeft opengebroomen, de drempel naar Euijtan ge-
 haeld, zoodaenig dat de Diefijvers Los geraecten, en
 den gerangen den zuijme opening verkaceg, om binnen
 te kormen, zonder dat. (gelyk hij gerangone voor-
 gezegen heeft) daer toe enig instrument heeft ge-
 bruijkt.

Dat hij gerangen aldaer ingekomen zijnde, vint dat
 verbroek, alleen heeft gestoolen een Silveren Vork,
 welke door hem aen zekere Lina Groothuijs te
 Alkmaer, opgegeven is, als een gevondenene Vork, zom-

Door quade te weten, off derelke eene tinne off
 Staale Vork was, maar hoende van die Lena dat
 het een Silvere Vork waere, hij Gerangen toen des
 zelve in de Lombard te Alkmaar heeft laten
 verzetten, en er vijf guldens op ontfangen heeft.

Dat hij Gerangen ter zelve tijd en plaats, door het
 uytbreken van een Glas uyt de Kaamen, van een
 ander ventrek, door dat Kaem tot het zelve vor-
 trek is ingeklommen, en daer uyt heeft mede ge-
 noomen, een groot pistool, twee kleinere pis-
 toolen, nevens een Sparp met een Silveren haak
 en oog.

Dat hij Gerangen de kleine pistoolen heeft
 verkoft, het eene voor vijf, en het andere voor
 Ses Stuivers, en de Sparp off wel de haak en oog
 voor twee Schellingen, Dog dat het groote pis-
 tool

tool door den Gerangen zij gelaten ten huize van
 Gerrit Groothuys te Alkmaar, voor schuld, en dat
 hij Gerangen nadoxhand dat pistool door eene
 Jan Taffeijn heeft willen laten verkoopen, om met
 dat geld zekere chaise-huur te betalen.

Dat hij gevangen ten zelven tijde en plaats zijt dat
 tweede vertick, nog in een ander heeft getragt te koo-
 „ men; dat hij gevangen ten dien eynde de kruk
 van de Deux wel heeft omgedraeyt, dog bemerkende
 dat derselve deur vast waere, toen geen vander geweld,
 daer aen zegt, geplaeft te hebben. -

Dat hij gevangen dien zelven nacht in het Tuynhuijs
 van den vroom: Roomsche Priester het glas heeft
 open gestooten, dog daer niet anders te hebben ge-
 „ stoulen dan een brandglas, in een houten Doorsje: -

Dat hij gevangen den volgende nacht wederom aen
 het zelve Pastorije-huijs is gekoomen, denkende,
 dat daer nog wel wat te krijgen waere, en dat hij
 gevangen toen door het zelve Venstert, als daer te
 voren is ingeraakt, dog niet anders te hebben ge-
 „ stoulen als een groten tinnen Lepel, dan welken
 hij gevangen aen stuk gebroken en in den Tuyn-
 gedorpen heeft. -

Dat hij Gerangen. in zijne geweldige Viererjen-
 voortgaende, tusſchen den 5^{en} & 6^{en} Augustus des-
 zes Jaers nogmaels binnen deere Soerlykheijds is
 gekoomen: aen de Wooning van Gerrit van der Mate,
 en aldaer met een Spijker ~~in~~ Luyken heeft rijt,
 gebroken.

gebroken, zijn Arm door de Gaten in de houte-
 Luyken gestoken, toen de twee schotels voor het
 zelve houte Luyk Los gemaakt, en alroo in Luyks
 is geraakt.

Dat hij Gerangene aldaer een blikke tabaksdoos
 van de Tafel, de Silvere gespen van een paar
 schoenen die voor de beddeede stonden, Een hoed van
 een Tafel, en een mes met Silver, mede van een
 Tafel op de dors, heeft gestoolen; en wijders rijt een
 mandje dat op een kasse stond, een somme van
 ruym een en twintig guldens aan diverse Spe-
 cien gerooft.

Dat hij Gerangen gem: gestoolen Tabaksdoos
 aen Gerrit grootkrijts te Alkmaar heeft verrijlt,
 en daar op toe ontfangen, agt Stuyvers.

De Silvere Schoen gespen te Alkmaar by eenen
 hem onbekende Silvermit verrijlt, en van het
 geld rijt het mandje gestoolen, tien guldens toe
 gegeven te hebben.

En het mes en hoed by zig gehouden, dog nader-
 hand het mes te Amsterdam voor een Pestehalff
 te hebben verkogt.

Al het welke zijn zaken van zeer dangereuse
 en kwaade gevolgen, die in een Land van justitie
 niet kunnen, noch moogen werden geleeden, maax
 andere ten exempel op 't rigouzeustte behooren te
 worden getrafft:

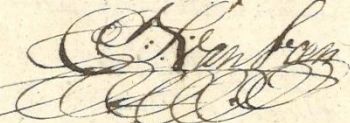
Soe is 't dat mannen van Leen van de Hooge Vier-
 schaax en Bailluagie dezer Nije Soerlykheijds
 Borzen in Kennemerland, gezien hebbende den

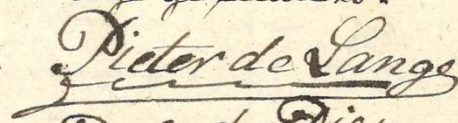
Crimineelen sijck ende Conclusie, by ende van weegen

Jonckheer Hendrik van Vliederacken Bailliuss
 derer welgem. Heerlijckheij, Amptshalven, op ende
 jegens den Gevangen, gedaen ende genoomen; ende
 wijders gelet h op al t gunt in deere te conside-
 reeren Hond, ende moveren mogte; doende recht,
 sijt den naem ende van wegens den Soog Doele
 geboore Heere Willem Lodewijk grave van
 Nassau, Vrij-heere dezer welgem. Heerlijck-
 heij, &c. &c. &c. Condemneeren den Gevan-
 gen gebragt te werden ter plaats daer men
 alhier gesroon is Crimineale Justitie te doen, en
 aldaar door den scherpregher met de koorde
 te werden gestraft, dat ex de dood na volgt,
 en Condemneeren voorts den Gevangen in de
 Kotten en Miden van Justitie.

Al dus gedaen in Judicio binnen de Stad Alk.,
 maer den 20^{en} December 17^{en} drie & Leven-
 tigh, present de Heeren Namen van Leen als
 in t hooft deses, en s'volgens naer voorgaende
 klok geslag gepronunt veert binnen dese Heerlijck-
 heij in presentie der Heeren Leenmannen
 als voren, den 27^{en} Decembar daer aan volgende
 en kort daer ten zelven dage geexecuteerd.

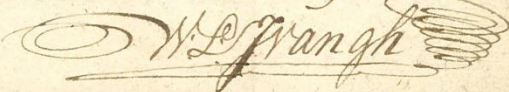

H. Kurius,

D: C: de Nijs

in kennisse van mij Secretaris

Heeren Schepenen van Leen, Stellen Aan de Edele Aghtbare, Heeren
 t neventtaende requeste in handen van Bailliuw & Schepenen van Leen van
 van Heer Cailluon deroor heerlijkheij, Bergen in Kennemerland
 omme daer op te dienen van dasselvs mondelinge considerati-
en advis. Geeft met alle veneratie te kennen Cornelius Hoefman, H
(vonderttende)
mij president Secretaris. Anatomes Chir. Art. obtte. Lector deroor Stad.

Dat hij ingevolge 75^e Art. E van zijne instructie, verpligt is -
 Des Wintors als er een off meer Subjecten kunnen gevonden
 worden van Leen werden, dexoelve publiccq te ontleeden,
 geboord hebbende. Dat hij, ingevolge t 11^e Art. E, als er geene doode Lighaamen
 t mondelinge Bericht van den Seer Cailluon wantbreken, verpligt is aan. Sommige dervelver de Swaar-
 en geleth op t sproek, wigtigste chirurgicale operation te doen.

Bij de neventtaende requeste. Dat hij suppliant dan ook zoo veel in hem is, altoos heeft
 teg^e gedaen, mitigst. getragt hier aan te willen beandwoorden, in hoopse van te
 op all t geen in dexoelve zullen moogen voldoen aen de oogmerken, welke de Wel E.
 te considereren sijn. gr. Aghtbaorhedon deroor Stad, door dextelvs beroeping zig
 wijzen t sproek hebben voorgesteld.

Bij gem. neventtaende requeste. Dat intus scken tot t verkrijgen van doode Lighaamen, ten
 de requeste, om goede, fine als vooen Einnen deroor Stad niet alleen veel moeytens,
 nen hien daer twe maer ook zwaare kosten werden verajst, welke hij suppli-
 moreerende, van de hand. ant helaas! sijt zijner prive Eens moet dragen, inden
 Actum in Judicio niet sij toeval zig done geleegentheij opdoet, om door hooge
 binnen de Seer hand enig Lighaam magtig te werden.

Lijkheid Bergen. Dat hij ook om die raedenen dus onlangs door de goedheid
 in Kennemerland van de Seeren Burgerme^{ten} & Broedtschappen der Stad
 den 25^e Decemb^r Alkmaar, volgentordonantie 12 Decb. 1772 is geantwo-
 17^e drie & Zeven, nideerd geworden de Lijken van zodanige Perdoonen in de
 tigs. maenden Nov., Dec., Jan^r en Februarij in de Eijde
 (vonderttende) gatthuijzen & Posthuysen deroor Stad overleeden, geene
 Ter Ondonn van inboorlingen van Alkmaar zijnde met Approbatie van
 Schepenen van Leen Heeren Burgermeesteren te moogen opaischen tot de
 vooen t. Anatomische Lotten welke daer uit ten nutte van t
 (was getekent) algemeen zonde kunnen werden gegeeren.

Dat hij Suppliant overtuigt is, dat W. Aghtb. des
 mogelijk zijnde, niet minder, dan de Heeren Burge-
 meesteren deroor Stad, hem hier in de behulpraame hand
 zonde willen Leeren.

Dat hij Suppl^t oppervlakkig gehoord hebbende vermeent,
dat zig tegenwoordig hier toe eene gunstige gelegenheid
opdoet, als hebbende hij vernomen, dat thans alhier gede-
tineert is geweest en reeds na Bergen getransporteerd
zeeker persoon Jan Oostendorp, welke zig, indien de ge-
rechten waar zijn, zig zonde hebben. Schuldig gemaakt
aan gequalificeerde Diverijen.

Dat en dus, verondersteld zijnde, dat zulks waeragtig
zij, gepresumeert word dat derselve corlang niet de dood zal
worden getraft.

Dat hij Suppliant onderriegt word, dat 't in zulke geval,
en aen de Ed. Aq^t E. gerogte volkoomen vrijtaet, 't
doode Lighaem, tot de Anatomie te oeven gebruijken.

Dat hij Suppliant tot dit Sentiment te meer overholt,
na dat hij gezien heeft de annotatie vanden Leer J. van
Leeuwen op 't 19 art^l van de Stijl van Procureeren in Cri-
minaele zacken Wro: Aq^t E. te wel bekend om alhier te
inscreeren.

Dat hij daer de Goven hier in te meer is versterkt geworden
na dat hij Suppl^t bijzonder heeft geboeren 't aldaar aen-
gehaalde Placaet van 19de Dec. 1619, waer in de Seeren-
Staaten na dat en gerogt is, dat de officieren en Justicie-
ren dikwils in gebreken blijvende Lighaemen der
geexceuteerdens ter Anatomie te Leyden te bezorgen,
zig dus kraagtig nijt dankken.

Waar door de dientt aen Vroot: Universiteit an der
Studenten in die faculteit Studeerende niet alleen werd
vertraagt, maar ook onnodige onkosten en moeytens ge-
supporteerd.

Dat hem ook nijt hoofde van dese allegatien 't doode Lig-
haem van H. Wagenaer 1771 binnen dese Stad geexce-
teerd, door de goedkeijde van de Ed. Aq^t E. gerogte is ge-
suppediteert en in 't Theatr: Anatomicum is getrans-
porteerd om ten nutte van 't algemeene welzijn te werden
ontleedt.

Dat hij

Dat hij Suppliant Wrd: Agt C: niddeloes in dorelver oech,
 , patient zoudt fruttswaan, indien hij hier enig argument
 wildt maken nijt de Overtuigheijde van reeden, ten opzichte
 tot 't overvenden van vone der doode Lighaamen na Leijden
 en 't overgeven van zene geveerde, tot Anatomie bin,
 , van doere Stad.

Dat hij Suppliant dan ook niet gehoort heeft, of
 paritalen rationis en andere reedonen. hier boven gemeld
 zig bij doere tot Wrd: Agt C: te adresseren, Wrd: Agt C:
 reverentlijk verzoekerde, indien de gemelde Jan. Cotten,
 doerp. tot dood moet werden veroordeelt, en Wrd: Agt C:
 geene pragnante reedonen hadden. om 't doode Lighaam
 opentlijk ten toon te hangen, dat aan hem Suppliant
 als dan, 't zelve ontzielde Lighaam zoudt mogen werden
 gesuyperd, om ten nutte van 't algemeen en ter vol-
 , macking van een Konst, van wiens kundige of min
 kundige beoefnaars 't diebbaar Leven van den Mens
 zeer dikwijls perse afhankelijk is, zoudt morgen werden
 gebruykt (sonderstond) 't welk doende (was ge-
 , te kent) C. Hoefman, Lector Anatomie Chirurgie
 & Artis Obstetricie.

Heeren Hammen van Leeninstellen **Van de Edele Aetbare**
 't noventtwaende laquatte in handen van Heeren. Leenmannen der Sooge-
 den Heer Bailliuw dezer Seerlykheijds. en vrije Seerlykheijds Boergen
 omme daar op te dionen van des selfs mondalin. ge Consideration en Advis.
 Adum in Iudicio bin. **Soeken verbodiglyk te kennen. Iwaentje Wuijsen,**
 man de Seerlykheijds Jurisdictione van. **Henrick Oostendorp,** onder de
 Boergen in Kennen. (vermits haer mans indispositie, als welke door Schrik
 melland den 27. de. en droeffenis ziek te bed legt) met haer naasten Buur,
 cember 11. & drie & en droeffenis ziek te bed legt) met haer naasten Buur,
 Laurentijs. (onderstond) man **Jan Schabbine,** en doxelve **Jan Schabbine**
 hij present Secret: als tot het doen van het na te meldene verroock door
 (was getekent) **Henrick Oostendorp** op het Stercktt aangerooft zijdes.
W. L. Sprangh
 Mannen van Leen. Dat
 4te

159
 ghehoord hebbende. Dat de wite Suppliante met haeren man tot hunne
 Amondelinge/berijst alar bitterste en hartgriuwende Smerte eenigen tijt ge-
 van dan Seere ^{leijde} Baillieuw, vernoomen hebbende, dat haer eerste Suppli-
 waer bij zig sijnde. antes **Stiefzoon. Jan Oostendorp** door **Henrick Oost-**
 Lijk aan de deijde. **ndorp** by wylen **Heindriantje Maesclis** in eerder
 setie van haer der. **ndorp** is referendaer, huwelyk verwekt, en den welken zij eerste Suppliante
 Oost. is referendaer, huwelyk verwekt, en den welken zij eerste Suppliante
 en geliet op't srook van zijne kindsheijds afmaede, opgeroed heeft, door den.
 of de noventtwaende Heerz Wel get. Heer Bailliuw der Seerlykheijds Boer-
 agutte gedaan, en gen, wegens begaene middaden, in hechtenis genomen.
 Sder op't gaene in, waer, nu onlangs met de uiltorste ontroeking verstaen
 deare te considerace, hebben, dat de gemelde hun Liedet Loon. deswegen
 van Jone; accor- door Urd: Aetb: tot dood is veroordeelt geworden.
 doeken de Suppl- in zo verre d'overde
 srook, dat het te **Dat dus de eerste Suppliante en haer man tot hun**
 executoren Lichaem zal worden begraven, viel treffend Leedwezen moeten zien, dat, hoe zeer de
 milt t zelve niet, zelve deeren **Jan Oostendorp** van jongt af tot sene,
 anders en geschiedt ondentelijke Lovendwijs en het zoeken van een eerlyk

dan op t Galgerveld bestaen op het Sterkkt en By aanhoudende, aan
 en onder de Galge. gezet hebben, derelwe egter niet alleen Sedort den
 Achim in Suidtis tijd van ^{zijn} een jaar (wanneer hij zich om een
 binnen dese gem: beter vrotwinning, dan waer meede hij zig toen
 Beeklykheij, en gegeneert had, van van af bezaaren heeft) aan het
 op dato als boven Zwerven is geraakt, maar ook wegens misdrieff
 (: onderthons:) Ter Onnoth van (zeekerlyk in dien tusfren tijd bezaan) in het open,
 Mannen van baar getraeft, ja ter Dood gebracht, Staet te werden.
 Leen voorin
 (: was getekent) Dat zij eerste Suppliante en haer Man die Sedort
 W. D. Franck Lange jaaren te Haemstede als wel geschikte
 Burgers gewoont hebben, verzoekt zynde, off wel
 Urd: Achtb: mogelyk te resolveren mozt het Lijk van
 voorin: Jan Oostendorp, nae de executie der Straf,
 ten afschrik voor anderen ten toon te doen stellen,
 terdaede geworden zyn, zich, ter afweering van zoo
 vanige Schanden niet alleen voor den geexecuteerden

maar ook zelfs voor zyne naattbetaenden, aan
 Urd: Achtb: op het ondoordanigtt te addresferen.
 Waaromme de in het hoofde dexes genoemde Sup-
 plianten. zich dan ook op het noedrigtt tot Urd:
 Achtb: wenden, ootmoedigtt verzoekende, dat Urd:
 Achtb: zoo wel op de traanen van den onthulderigen en door
 Schrik en droefhays bedloegerigen Vader, en op de smee-
 „ King eenor doordelyk ontvoerde Stiefmoeder, als op het
 wanbedrieff van den misdaadigen, acht gevonde, den
 meergemelde Jan Oostendorp, nit aammerking des kor-
 ten tijds, Sedort welken hij zich aan het pleegen van
 Crimineale delicten kan hebben sebuldig gemaakt,
 als ook van doerzalt ondentelijken afkomst, en ter
 voorkoming van nog maerke doeffheijd voor de eerste

Supplianten en dat Delinquant's Vader, van alle Schan-
 daal na datzelfs dood gelievet te berijden, en zijt
 dien hoofde het Lijk van hem Jan Oostendorp na de
 executie te doen begraven; Wijzende de Supplianten
 zich te meer met de hoop van in dit hun gedaen verzoek
 te zullen reusfeeren, dewijl er Sedert Lange Jaaren geen
 Crimineele Executie in de Seerlykheid Bergen ge-
 schied zijnde, ook waarschijnlijk geene diergelijke mis-
 daaden zijn geploegd geworden, en er gevolgelijk (behon-
 dens echter den schuldigen eerbied voor W^r Ed: Agt: B:
 beter doortlicht) zo dringende reedan, als wel bij ver-
 meerdering van delicten, niet is om het Lijk van den
 geexecuteerden, tot afschrik van anderen, in het open-
 baar ten toon te doen stellen. (: onderstond:)

Het welk doende &c^a. (: was geteekent:)

dit mek ^{is} door Lwaantje
 Wrijssen Selve gestelt.

In presentie van mij. (: was get:)

Jacob Vrijtgeest

Jan Schabbinc

158

Voor Memorie.

Jan Oostendorp, eenige dagen nae desselvs hier rozen in t
 Breede genoteerde civeldaedem, zig tot Amsterdam als
 Soldaat, in t Regiment Infanterije van den Seere Collonel
 van Bentink onder de Compagnie van den Seer Capiteijn
 van Altenhoven, garnisoven houdende te Leeuwaerden,
 hebbende geengageert, en Eercois derwaerts zijnde vertrok-
 ken, is zulks den heer Bailliuw door desselvs Correspon-
 denten, gecommunicert, welke daer op desselvs appointe-
 ment van apprehensie met desselvs ingesonnen informa-
 tien aen den heer Commandant Fortuijn te Leeuwaerde,
 heeft overgezonden, en niet alleen apprehensie, maer ook
 dadelijke overgave verrogt, t geen gem: Commandant,
 voor zoo verre de overgave betroft, balsefdelyk wijgerde en
 verrogt dat aen hem de Beschuldigingen moeste werden
 overgezonden, omme den Delinquant, dien conform naer
 merites, te doen Straffen, waer op den Seer Bailliuw
 zig, tot conservatie der Regaliaas dexer Seerlykheijd, in
 Persoon aen den Seere Prince Efftadhonder, als hooft der
 militie, heeft geaddresserd, en an een particuliere Au-
 dientie gedemonstreed, dat smits de Begaene Delicten voor
 het engagement als militair, waerom geperspecteert, geen
 hesitatie volgens de placaten op t Strik der Criminele
 Justitie geen aneert, en in vriedi observantia zijnde, tot de
 overgave, konde werden gestint, niet alleen, maer dat
 daer en Covens de teggen dexer heerlykheijd wierden vercoert
 en terend ter plaatse van t Delict, geen exempel wiede ge-
 Statuert; al t welke welgem: Prince Efftadhonder
 penetreronde, andwoorde, dat zulks eenige verandering
 konde Gaaren; kort daer na ontfangt den heer
 Bailliuw eene door zyn Hoogheid vijgenhandige geteckende
 misfive, met communicatie dat den geapprehendeerde
 Jan Oostendorp, door gem: Heer Commandant, op zyn wel-
 gem: Sooghheids aanschrijvens, zonde werden overgegeven,
 mits aldaer de kotten der detentie voldoende; dat daer

op den Gerecht-borde Jan Franck behoorlijk gequalificeert, en geachtteend met twee Dienaers van de Justitie, in plaetse van den Schout alhier, die onpaddelyk was, zig den 16^{en} Nov: 1773 nae Leuwarden op reis heeft begeeren, en den 20^{en} dito met den Geraan gen Eimmen Alkmaar getourneert, welke al daer, op 't roek van den Seer Bailliuw, (alleen niet praecautie en tot meerder spreekeringe) in de ordinarij gevangenis onder den t'achhuise is gesteld, en daer daer aen, en vervolgens in de Kamer geoccupeert werdende. Bij de Seeren Dijkgraaff & Seemraeden van de Zijpe op Interrogatorien gevraagd. dat den gevangene desselvs accusatien hebben de bekend, door den Seer Bailliuw is eijsch gedaen en geconcluseert, en bij de aldoen presente Mannen van Leen, (nae alreend vermits de Swakheid der Bank) Schriftelijk Advies van onpartijdige tegtsgeleerde te hebben ingewonnen, als zijnde de Seer Daerj Overste in Dienst van deeren Staet, en de Heer Klock als behuist Broeder van den Heer Bailliuw van het Notum geaccuseert, terwijl de Heer van de Wal die zig te Amsterdam onthield, (nattegenstaende iterative aenschrijvend, niet en compareerde) gevonnit, zoo als al't zelve hier voren Broeder is te zien: dat vervolgens den gevangene, Vonderdag, morgen den 23^{en} december 1773, al hier is overgebracht, en op 't tegthuijs (alroo men geen noegzamer plaetse konde niet denken) is geplaatst, en bij vier Dienaers zoo bij nacht als des daegs bewaard, terwijl de Werklieden van den Heere van Bergen ten getale van 10 Personen, bij bewte met hun vijven, gerrapent met de Londstokken der Stille off nachtwaerts van Alkmaar, ten dien eynde gelaend, 's avonds ten halff vijf Uuren tot des morgen den halff 8 Uuren, het gem: tegthuijs van Londen omme Coriette, om op alleis een wakend oog te vestigen, dat wel eijgentlyk door de kesp en inwoners dixer Seerlykheid volgens gewoonte, zoo meede op den dag der executie, hadde behooren te werden gedaen, dan waer van dixer Dytmaal, daer door werden geexcuseert.

1 van Bergen.
 1 van Alkmaar.
 1 van de Zijpe.
 1 van Schotfel.
 4 Dienaers

Saterdag den 25^{en} December 1773 zijnde de eerste Kerstdag
 werd den Gevangen, Middags ten 11^{en} uren door den
 Sieur Baillieus in presentie van Hannen van Leen, en den
 Secretaris (om niet te spreken van de confluentie der in

woners en andere) op de plaats van t schoolhuys, ¹⁵⁹
 tusschen de pomp en boom aldaer staende, in de kring
 door voorin 10 werklieden aldaer geformeert, godagvaert,
 omme op overmorgen (zijnde maendag) ten Vierschaere ten
 11^{en} uren te compareren, en te aanhooren zijn rechtwaer-
 dig vonnis des doods, tusschen den Gevangen, die zeer
 aangedaan was, den Wel Eerw. D^{en} k^{erk}, die mede ten
 dien sijnde present was, (en des donderdags en volgenden
 bereid den Gevangen, van verre, onder het oog hadde ge-
 bracht van zig niet met een Corporele Straffe te flat-
 teren), aanbescelende, om waer het mogelijk, de Echoudenis
 van des Gevangens onsterffelijk Deel, te bevorderen; wer-
 dende ten dien sijnde ook door voorin: De k^{erk} in presentie
 van de Heeren Baillieus & Hannen van Leen, benevens den
 Secretaris, zittende bij den anderen, ^{in de kerk} in t getwelte van den
 Seer van Bergen (en veele andere toevoorders) een kragtigh
 gebed, en op die materie wel gepaste Leevreden, 3 namiddags
 van 1/2 2 tot 1/2 uren gedaan, hebbende tot des selfs keut text
 Ephesom. A 4: 28, t eerste gedeelte.

Des Sondags avonds het scharot (dat wel een voor de Puije
 van t oude recht huys werd geteld, en met een trap ruit de
 Deure van t klaphuys nae boven was gaende, nu voor de
 twee voorste Camen van t nieuwe recht huys moedende worden
 geteld, en daar door eenige verandering ondergaende, te
 meer, naensien er een van de zijde rigit betimmeret por-
 taal, van de deure van t gem. klaphuys, oost aan, tot de
 trap waer mede men op t scharot gaat, opgedragen moe-
 tende werden) zullende worden opgerecht, werd den Gevan-
 gen om de nabijheid van t gehoor, en nieuwe aandoeningen te
 vermijden van het recht huys splactt en in de Boet een het
 schoolhuys gebracht, van waer den volgende morgen ter execu-
 tie werd afgehaeld, zijnde intusschen het recht huys ten Verga-
 deringe der Vierschaere in gereedheid gebracht, die des Satur-
 dags in t oude recht huys was gebonden.

Maandag, dag der executie, kwam 's morgens by tyd —
 Den Ritmeester Sabst met 24 man Carabiniers in Quar-
 , nieren te Alkmaer, daer toe Speciaal Progt, alhier aan,

posteerende ten Oosten en Westen van het schavot, aan-
 ijder zijde Ses man te Paerd, en op het kerkhoff een-
 onder officier met 10 man te voet, en nog 2 man te Paerd
 om den aandrang der aanschouwers te beletten, staende
 intussehen alle de Werklieden met hunne rondstokken —
 nader aen het schavot op het kerkhoff gerangeert, waar
 door ook wederom ~~hier~~ de inwoonders ~~verdrongen~~ van
 in de Wapenarij op den dag der executie te koomen, en goede
 ordre te houden, en van alle verdere assistentie (zonder
 consequentie) verchoont bleeven. Ten elf uren de
 klok werkende geklept door een der voorn. Werklieden, wierd
 kort daer nae dan te Executoorene op 't schavot gebracht.
 en door den secretaris de Sententie uijt het middenste
 Raam voor galeren, wanneer een bevoord. een Lijk kitt op
 't schavot was gebracht. nae het Leeren der Sententie
 kwam den Eerst. D. kok, welke ter zijner assistentie D.
 Blom, Pradicant te Schoorl by zig hadde, op het
 schavot, doende een zeer gepast gebed, waer nae de exe-
 cutie, onder een confluentie van meer dan 2000 aan-
 , schouwers, is volbragt, alles in een zeer geschikte ordre;
 De Secon. Raillieur, Mannen van Leen, benevens den
 Secretaris, als meede de Wel Eerst. Secon. Pradicanten
 hielden niet mid-dagmael, zoo ook den Ritmeester
 Sabst, en den schout civil, op den Stuyre Doegen,
 alwaer berigt wierd, dat volgens gegevene ordre, het
 geexecuteerde Lijk ten 3 uren was afgesneden, en
 onder de dwarsbalk der galge, begraven.

En alroo 'er van voorige gedaene Executien, aangaende
 de wijre doxselver, niet wes was te vinden, hebbe het voo-
 , rendtende daeromme, en om andere redenen, alhier
 Den 18: Januarij 1774 gnoteert voor Memorie

W. J. Franck
 Secretaris

